

PRILOGA: OPIS PRIORITET SPRS

Priloga povzema naloge ali aktivnosti, katerih izvedbo je potrebno spodbuditi in podpreti za doseg zapisanih štirinajstih prioritet. Prioritete 1 do 3 se nanašajo na cilj 1 – vzpostaviti ustrezne razmere za prehod v podnebno nevtrarno družbo, prioritete 4 in 5 na cilj 2 – doseči mednarodno konkurenčnost slovenskih mest, prioritete 6 do 8 na cilj 3 – zagotoviti kakovost življenja na urbanih in podeželskih območjih, prioritete 9 do 11 na cilj 4 – okrepiti prostorsko identiteto in prioritete 12 do 14 na cilj 5 izboljšati odpornost in prilagodljivost prostora na spremembe.

P1: Z zagotavljanjem opremljenosti in dostopnosti storitev podpreti razvoj različnih vrst območij

Na urbanih, gorskih, obmejnih in obalnih območjih se z enakomerno in preudarno razporeditvijo središč v policentričnem urbanem sistemu ter z njihovo učinkovito in okoljsko sprejemljivo povezanostjo zagotavlja primeren dostop prebivalcev in gospodarstva v gravitacijskih območjih do storitev s področja zdravstva, izobraževanja, sociale, uprave, kulture ter osnovne oskrbe.

P2: Povečati varčnost in učinkovitost rabe prostora ter naravnih virov

Na različnih območjih se prostorsko pravično omogoča enakomernejša raba in dostopnost materialnih in nematerialnih virov, družbene gospodarske in negospodarske infrastrukture in storitev. Z racionalno organizacijo dejavnosti se zmanjšujejo potrebe po dnevni mobilnosti in skrajšujejo transportne poti ter s tem prispeva k blaženju podnebnih sprememb. Z varčno in učinkovito rabo obnovljivih ali neobnovljivih naravnih virov se zmanjšuje pritisk nanje in omogoča njihovo dolgoročno ohranjanje.

P3: Prenoviti razvrednotena urbana in krajinska območja

Cilj prenove neizkoriščenih naselij in degradiranih območij je doseči ničelno neto letno rast pozidanih zemljišč po letu 2050. Integralni in interdisciplinarni pristopi obravnavajo izzive prostorskega, okoljskega, gospodarskega in družbenega razvoja v urbanih območjih in razvojnih regijah. Skladen regionalni razvoj na podlagi trajnostne rabe prostorskih potencialov in virov podpira gospodarstvo, kulturo, družbo, zaposlovanje, odpornost na podnebne spremembe ter omogoča prilagajanje nanje, zmanjšuje ranljivost prostora in povečuje varnost naselij ter krepi nacionalno in regionalno prostorsko identiteto.

P4: Okrepiti razvojno vlogo mest, vstopnih točk in funkcionalno povezati mesta znotraj širših mestnih območij

Mesta na stičišču alpske, donavske in jadransko-jonske makroregije so vključena v evropske prometne koridorje. Ta mesta delujejo kot prometna vozlišča in jih je treba razvijati kot ključne vstopne točke za krepitev njihovih primerjalnih prednosti za nacionalni razvoj. Te vstopne točke se povezujejo z večjimi evropskimi mesti in metropolitanskimi območji, mestna območja pa imajo enako vlogo pri prostorskem razvoju na čezmejni ravni. Krepi se tudi vloga urbanih območij v obmejnem prostoru, zlasti s kakovostnimi in raznolikimi funkcijami ter infrastrukturo. Mesta in urbana naselja bodo z medsebojnim povezovanjem krepila svojo vlogo v širših mestnih območjih ter se bodo osredotočila na posebna področja na podlagi svojih primerjalnih prednosti, kot so lokacija, infrastruktura, zagotavljanje storitev,

upravljanje, razpoložljivost delovne sile, kakovost bivalnega okolja, kulturna dediščina in bližina podeželskega zaledja.

P5: Izboljšati privlačnost mest za specifične dejavnosti

Usklajeno načrtovan urbani razvoj širših mestnih območij, ki se osredotoča na stanovanja, kakovost bivanja, gospodarske dejavnosti, trajnostno mobilnost, pitno vodo, energijo in zelene sisteme. S povezovanjem in podpiranjem manjših urbanih naselij lahko mesta dosežejo primerljivo infrastrukturo, zagotavljanje storitev, obseg trga dela in stanovanj ter pritegnejo mednarodna podjetja.

P6: Povečati privlačnost in kakovost bivanja v slovenskih mestih

Celostne prenove, kakovostne urbanistične in arhitekturne rešitve, vključno s kakovostno grajeno, arhitekturno in kulturno dediščino ter kakovostno oblikovane in vzdrževane javne grajene in zelene površine v povezavi z zelenimi sistemi, bodo povečale privlačnost mest in naselij. Podeželska naselja bodo vključevala potrebe po stanovanjih, skupnostne objekte, infrastrukturo IKT in gospodarske dejavnosti za krepitev lokalnega zaposlovanja. Ohranjanje tradicije in kulturne dediščine bo povečalo privlačnost podeželskih območij kot destinacij za turistične in športne programe.

Mesta se bodo preoblikovala v prostore interakcije, inovacij, kulture in skupnosti, v katerih se bodo prepletali prostori za življenje, delo in prosti čas. Pametna mesta se bodo osredotočala na dostopnost stanovanj, učinkovite skupnostne objekte in krožno upravljanje virov.

P7: Spodbuditi celovito prenovo vseh naselij v državi

Uvajanje rešitev krožnega gospodarjenja ter vpetost v celovito prenovo in trajnostno gradnjo, tako na ravni stavb kot na ravni mestnih predelov in sosesk. Povečala se bo kompaktnost naselij, zelene površine in raščena tla pa bodo blažile vplive podnebnih sprememb. Prednost se bo namenila vzpostavitvi mirnih con v naseljih in zmanjševanju nočne razsvetljave javnih površin in stanovanjskih stavb. Spodbujala se bo trajnostna mobilnost za udobno, učinkovito, zdravo in okolju prijazno dostopnost v mestih in naseljih.

P8: Izboljšati odpornost naselij na podnebne spremembe

Ohranjanje zelenih površin in raščenih tal kot pomembnih blažilcev vplivov podnebnih sprememb, zlasti za zmanjševanje učinkov toplotnih otokov, uravnavanje odtoka padavinske vode, blaženje vplivov hrupa in za preskrbo s svežim zrakom.. Varnost naselij pred poplavami bomo zagotovili z umikanjem poselitve s poplavnih območij, ohranjanjem ali vzpostavljanjem večfunkcionalnih razlivnih območij v okviru regionalnih in lokalnih zelenih sistemov ter z ukrepi za zmanjševanje poplavne ogroženosti, kjer je to racionalno.

P9: Uvrstiti merilo prostorske identitete v vse javne politike in na vse ravni upravljanja prostora

Biotska raznovrstnost, ohranjanje okolja, kulturna dediščina, topografija in arhitekturni elementi vplivajo na prostorsko identiteto Slovenije, zlasti visok delež naravno ohranjenih območij, izjemne naravne in kulturne dediščine ter raznolikost kulturnih krajin. Najvrednejši deli prostora se varujejo po predpisih ohranjanja narave in kulturne dediščine, vendar je za

prostorsko identiteto pomembno tudi upravljanje prostora in njegovih elementov zunaj območij varstvenih režimov v vseh javnih politikah na vseh ravneh upravljanja s prostorom.

P10: Vzpostaviti in začeti izvajati integralne instrumente za krepitev prostorske identitete

Krepitev prostorske identitete zunaj območij varstva ter vključevanje prvin in območij prepoznavnosti v prostorske akte na vseh ravneh. Prostorsko identiteto bomo kot potencial za razvoj in ustvarjalnost vključili v javne politike, njihove dokumente, programe in načrte.

P11: Ozavestiti deležnike in povečati njihovo vključenost v krepitev prostorske identitete

Krepitev odnosa do prostora kot vrednote z izobraževanjem o prostorski identiteti. Na vseh ravneh urejanja prostora in upravljanja si bomo prizadevali, da se bo upoštevala, ohranjala in krepila prepoznavnost naravnih, grajenih in krajinskih struktur, ki zaradi posebnih naravnogeografskih, kulturnozgodovinskih, družbenih, gospodarskih in drugih pogojev razvoja določa prostorsko identiteto.

P12: Izboljšati odpornost prostora

Krepitev večfunkcionalnega pristopa, zlasti na območjih in področjih, kjer je možno s povezovanjem med sektorskimi politikami doseči sinergije v prostoru. Okrepljena skrb za zmanjševanje ranljivosti prostora ter k večji odpornosti prostora na podnebne spremembe in druge krize ter omili škodljive posledice naravnih nesreč. Pri prostorskih ureditvah, ki spreminjajo prostorska razmerja in s tem vplivajo na večfunkcionalnost prostora, bomo okrepili skrb za njihovo umestitev in ohranjanje ekološke povezljivosti.

P13: Okrepiti zmožnosti zaznavanja izzivov in njihovih učinkov na prostor

Podpora temeljnih, aplikativnih, ciljnih ter interdisciplinarnih raziskav ter usposabljanje prostorskih načrtovalcev na vseh področjih, kjer so zaradi ugotovljenih trendov in izzivov ter zastavljenih ciljev potrebna nova znanja in veščine. Analitično vrednotenje in pravočasno ukrepanje na podlagi sistema spremljanja stanja prostorskega razvoja.

P14: Okrepiti strokovno usposobljenost in ozavestiti deležnike o pomenu prostora ter vlogi urejanja prostora

Okrepili bomo vlogo prostorskega načrtovanja s povezovanjem s področnimi politikami na vseh teritorialnih ravneh. Podpora upravljanju prostora, ki bo učinkoviteje uveljavljalo odločanje o prostorskem razvoju na podlagi prostorskih dejstev in analiz in utrditev povezovalne vloge prostorske politike na vseh ravneh odločanja. Pri prostorskih ureditvah, ki spreminjajo prostorska razmerja in s tem vplivajo na večfunkcionalnost prostora, bomo okrepili skrb za njihovo umestitev in ohranjanje ekološke povezljivosti. S podporo razvoju aktivnega državljanstva tudi v odnosu do prostora bomo izboljšali izvajanje politike prostorskega razvoja.